

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า การศึกษามีความสัมพันธ์กับสังคม การจัดการศึกษา เป็นผลสะท้อนมาจากสภาพปัญหา ความต้องการของสังคมที่มี เป้าหมายว่าอยากได้บุคคลชนิดใด และมีคุณภาพอย่างไร ที่จะมาช่วยส่งเสริมสังคมให้ดีขึ้น การศึกษาไม่ว่าระดับใดก็ตาม ที่จัดขึ้น เพื่อสนองความต้องการของสังคมนั้น จะต้องมีหลักสูตรเพื่อเป็นโครงการ และเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ แต่ละหลักสูตรที่ตีนั้น จะต้องมีการพัฒนาให้มีคุณค่า และประสิทธิผล สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังเช่น เซย์เลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander 1966 : 4) ได้กล่าวไว้ว่า "หลักสูตรที่ดี จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงตามพัฒนาการของสิ่งใหม่ ๆ และเปลี่ยนแปลงได้ตาม ความจำเป็นของสังคม"

ในการศึกษาการประเมินหลักสูตรกายภาพบำบัด คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ผู้วิจัยได้ลำดับหัวข้อสำคัญดังต่อไปนี้.-

1. แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร
2. การประเมินหลักสูตร
3. หลักสูตรกายภาพบำบัด
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร

กู๊ด (Good 1945 : 13) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการ ดังนี้.-

1. กลุ่มรายวิชา ที่จัดไว้เป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาให้จบชั้น หรือได้รับ ประกาศนียบัตร ในสาขาวิชาเอกที่ศึกษา ตัวอย่างเช่น หลักสูตรสังคมศึกษา หลักสูตรพลศึกษา

2. แผนโดยทั่วไปทั้งหมดของเนื้อหา หรือสิ่งที่จะสอนที่สถานศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียน ใ้บรรลุถึงคุณภาพ เพื่อให้จบชั้น หรือได้รับประกาศนียบัตร หรือเข้าสู่สาขาวิชาชีพ หรืออาชีพ

3. กลุ่มประสบการณ์การศึกษา ภายใต้การแนะนำของสถาบันการศึกษาที่ออกแบบให้การฝึกหัด และประสบการณ์ที่ดีที่สุดแก่ผู้เรียน เพื่อให้เขาออกไปดำรงชีวิตในสังคมหรือ มีคุณภาพสำหรับวิชาชีพ

ไบแคม (Beauchem 1975 : 196) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หมายถึง แผนงาน ที่อธิบายถึงขอบข่ายและการจัดการเตรียม โปรแกรมการศึกษา ในสถาบันการศึกษา ในแผนงานอาจประกอบด้วย ข้อความที่บอกถึงความต้องการเป็นหลัก ที่เป็นแนวทางสำหรับ วางแผนการสอน วัตถุประสงค์ของสถาบันการศึกษา โครงสร้าง เนื้อหา สาระ และกระบวนการ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการประเมินคุณค่า ประสิทธิภาพของหลักสูตร และระบบของหลักสูตร

เอนก เทียรอนุกุลบุตร (2524:13) สรุปว่าหลักสูตรในประเด็นที่กว้าง หมายถึง แผนการจัดประสบการณ์แก่ผู้เรียน หลักสูตรในความหมายที่แคบ หมายถึง โปรแกรมทางการ ศึกษา ซึ่งประกอบด้วยโปรแกรมการเรียนอันหมายถึง รายวิชา หรือกระบวนวิชาที่จัดไว้เป็น ระบบ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามโปรแกรมนั้นแล้ว จะมีคุณสมบัติตามที่มุ่งหวังไว้และส่วนที่สอง คือ โปรแกรมกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ ความรู้ความสามารถ ตามโปรแกรมการ เรียนที่จัดไว้

ไพฑูริย์ สินลารัตน์ (2524 : 20 - 21) ได้กล่าวถึงหลักสูตรว่า ในทางปฏิบัติการ ให้นิยาม และความหมายมักจะแตกต่างกันไป ตามระดับของการศึกษา เพราะขอบเขต หน้าที่ และภาวะของการศึกษาในแต่ละระดับนั้นแตกต่างกัน ในวงการศึกษาระดับประถม การ ให้ความหมายของหลักสูตร มักครอบคลุมประสบการณ์ทั้งหมด และทุกอย่างที่โรงเรียนจัดขึ้น เพราะเด็กอยู่ในสายตา และการดำเนินการของครูตลอดเวลา สูงขึ้นมาในระดับมัธยม การ ทำความเข้าใจเรื่องหลักสูตรเปลี่ยนไปบ้างเล็กน้อย โดยหลักสูตรจะหันมาเน้น เรื่องของ เนื้อหา และกิจกรรมในห้องเรียนมากขึ้น และมีการแยกกิจกรรมนอกห้องเรียนออกมาเป็นกิจกรรม นอกหลักสูตรหรือเสริมหลักสูตรต่าง ๆ ที่เข้าใจกันในปัจจุบัน แต่เมื่อมาถึงระดับอุดมศึกษา หลักสูตรจะหันมาเน้นพิเศษในเรื่องของเนื้อหา และองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเนื้อหา รวมทั้งกิจกรรมที่ดำเนินไปเพื่อเนื้อหาดังกล่าว ทั้งนี้เพราะชีวิตนอกห้องเรียน นอกเหนือจากเนื้อ

หาแล้ว อาจารย์จะมีบทบาทน้อย ผู้เรียนย่อมมีอิสระที่จะรับและเลือกโดยเสรี

สรุปความหมายของหลักสูตร ในระดับอุดมศึกษา อาจกล่าวได้ว่า หลักสูตร หมายถึง เอกสารที่กำหนด โครงการทางการศึกษา ซึ่งครอบคลุมถึงจุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา รายวิชา กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเนื่องกับเนื้อหาวิชา และรายวิชาเหล่านั้น

องค์ประกอบของหลักสูตร

ทามา (Taba 1962 : 10) กล่าวไว้ว่า หลักสูตรไม่ว่าจะมีรูปแบบใดก็ตาม ควร มีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

1. วัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา
2. เนื้อหาวิชา และจำนวนชั่วโมงสอนแต่ละวิชา
3. ขบวนการเรียนการสอน
4. โครงการประเมินผลตามหลักสูตร

กองวิชาการ (2521 :1-3) สรุปองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ดังนี้.-

1. หลักสูตรแม่บท ได้แก่ ข้อกำหนดซึ่งประกอบด้วยจุดมุ่งหมาย และแนวทางของ การศึกษา โครงสร้างของเนื้อหาสาระ ซึ่งประกอบด้วยหมวดวิชา หรือกลุ่มวิชา เนื้อหาวิชา อัตราเวลาเรียน แนวทางการสอน และการประเมินผลการเรียน
2. เอกสารหรือวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ เอกสาร และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ครูใช้สอน และผู้เรียนใช้ เช่น หนังสือ แบบเรียน คู่มือครู แผนการสอน และวัสดุอุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการ เรียนการสอน
3. กิจกรรมการเรียน ได้แก่ การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของทั้งผู้สอนและผู้เรียน เช่น การสอนให้ค้นคว้า การศึกษานอกสถานที่ และการทำกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ที่ผู้สอน ผู้ เรียน และผู้บริหารเป็นผู้ปฏิบัติ

เอนก เพียรอนุกุลบุตร (2524 : 123-124) กล่าวว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบ สำคัญ 5 ส่วน โดย 2 ส่วนแรกเป็นองค์ประกอบหลัก 3 ส่วนหลังเป็นองค์ประกอบเสริมดังนี้

1. จุดมุ่งหมาย และจุดประสงค์ของหลักสูตร (Goal and Objective) ว่าจะผลิตบุคคลให้มีลักษณะเช่นไร ซึ่งมีอยู่หลายระดับ ทั้งในระดับทั่วไป และระดับเฉพาะเจาะจง เช่น มุ่งหวังจะให้คิดเป็น สามารถประกอบอาชีพได้ หรือระดับเฉพาะเจาะจงลงไป เช่น การแก้ปัญหาโดยวิธีวิทยาศาสตร์ ฉะนั้นจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจึงเป็นหัวใจสำคัญที่สุดของหลักสูตร
  2. เนื้อหา (Content) หลักสูตรต้องมุ่งเนื้อหา เพื่อเป็นเครื่องมือที่จะเรียน จะสอน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย หลักสูตรอาจแบ่งเนื้อหากว้างๆ ในระดับทั่วไป หรือเฉพาะเจาะจงในระดับสาขาวิชา กระบวนวิชา หรือแต่ละหน่วย แต่ละตอนของกระบวนวิชา
  3. กระบวนการ (Procedure) หลักสูตรต้องบ่งแนวในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย อันได้แก่ แนวการดำเนินกิจกรรมการเรียน การสอน และยังรวมถึงกระบวนการอื่น ๆ อีกที่จะช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปตามเป้าหมาย เช่น โปรแกรมการสอน ระยะสั้นระยะยาว การบริการเพื่อให้เอื้อที่จะดำเนินการให้การศึกษา เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษา และหลักสูตรเฉพาะนั้น ๆ
  4. เอกสารประกอบหลักสูตร (Curriculum Material) หลักสูตรที่สมบูรณ์พอที่จะนำไปปฏิบัติได้จริงให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร จะต้องมีเอกสารประกอบหลักสูตรต่าง ๆ อย่างพร้อมมูล เช่น ตำรา แบบเรียน โครงการสอน สมุดแบบฝึกหัด และอื่น ๆ
  5. การประเมิน (Evaluation) เพื่อให้ได้ทราบว่า การดำเนินการของหลักสูตรเป็นไปตาม ความมุ่งหมายหรือไม่ เพียงไร จำเป็นต้องมีหน่วยประเมินคุณภาพ เพื่อเป็นเครื่องบ่งชี้สถานภาพจริงของการใช้หลักสูตร ฉะนั้นหลักสูตรจึงต้องบ่งแนวในการประเมินไว้บ้าง
- สมิทร คุณานุการ (2518 : 9) กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรว่าเมื่อพิจารณาหลักสูตรในรูปแบบขององค์ประกอบแล้ว จะมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่
1. ความมุ่งหมาย (Objective)
  2. เนื้อหา (Content)
  3. การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation)
  4. การประเมินผล (Evaluation)

การประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตร เริ่มต้นโดย ราล์ฟ ไทเลอร์ (Ralph Tyler) ใน ค.ศ. 1930 และเริ่มได้รับความสนใจในวงการศึกษามาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 ทั้งนี้เพราะ ไทเลอร์ (Tyler) ได้เป็นผู้ริเริ่มให้คำนิยามของการศึกษาว่า "การศึกษา คือ การเปลี่ยนพฤติกรรม" ดังนั้นการประเมินผลหลักสูตรจึงมุ่งไปที่การเปลี่ยนแปลงเป็นหลัก (ทิสนา แชมมณี 2524 : 3) ต่อมา สตีฟเพิลบีม (Stufflebeam 1971 : 128) และคณะได้ให้แนวคิดใหม่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรว่า การประเมินหลักสูตรคือกระบวนการในการหาข้อมูล เก็บข้อมูลเพื่อที่จะนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจทางเลือก อันที่คิดกว่าของเดิมต่อมาในปี 1963 ครอนบาค (Cronbach 1963 : 64) ได้ให้คำนิยามของการประเมินหลักสูตร หมายถึง การรวบรวมข้อมูล และใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจในเรื่องของโปรแกรม หรือหลักสูตรการศึกษา ทาวนี่ (Tawney 1976 : 10) สรุปว่า การประเมินหลักสูตรเป็นการรวบรวมข้อมูลและจัดเตรียมข้อมูลที่อยู่บนรากฐานที่สามารถจะตัดสินใจเกี่ยวกับความเป็นไปได้ ประสิทธิภาพ และคุณค่าของหลักสูตร

สมิธ คูณากัร (2523 : 5-8) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตร เป็นองค์ประกอบหนึ่งของหลักสูตร และเป็นกิจกรรมหนึ่งในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร การประเมินหลักสูตรประกอบไปด้วย

1. การกำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตร
2. การเลือก การจัดเนื้อหาวิชา และประสบการณ์
3. การนำเอาหลักสูตรไปใช้
4. การประเมินผลหลักสูตร
5. การปรับปรุงหลักสูตร

สุจริต เพ็ชรชอบ (2523 : 33-34) ได้กล่าวว่า การประเมินหลักสูตร เป็นกระบวนการที่สำคัญ เพราะเป็นการหาคำตอบว่า หลักสูตรสัมฤทธิ์ผลตามที่ได้ตั้งจุดมุ่งหมายไว้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด อะไรเป็นสาเหตุ ผู้ประเมินหลักสูตรจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ดี ทั้งทางด้านหลักสูตร และด้านการประเมินผล การประเมินผลหลักสูตรตามแนวใหม่นั้นเน้นการประเมิน

ทั้งไปรแกรมการศึกษา มิใช่ดูแค่เพียงผลการเรียนมีสุดท้ายเท่านั้น แต่ควรประเมินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนด้วย การประเมินหลักสูตรที่ดี ควรมีโครงการประเมินที่แน่นอน วิธีการประเมินหลักสูตรว่าสัมฤทธิ์ผลตามปณิธานที่ตั้งไว้เพียงใด อาจทำได้ดังนี้.-

1. การวิเคราะห์สัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน
2. การวิเคราะห์หลักสูตรจากผลการวิจัยต่าง ๆ เช่น วิจัยเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลของการเรียนวิชาต่าง ๆ
3. การตั้งคณะกรรมการหรืออนุกรรมการวิเคราะห์หลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน และรวบรวมข้อสนเทศจากแหล่งต่าง ๆ ศึกษาข้อดีข้อบกพร่องของหลักสูตร ศึกษาจากรายงานการวิจัย ข้อคิดเห็น และจากเอกสารหรือการประชุมต่าง ๆ
4. การวิเคราะห์หลักสูตรโดยใช้เกณฑ์ประเมินผล
5. การวิเคราะห์โครงการประเมินผล

เสริมศรี ไชยสร (2523 : 151-152) เน้นการประเมินหลักสูตรว่าเป็น เรื่องที่ผู้วางแผนประสบการณ์การเรียนรู้จะต้องคำนึงถึง ผู้พัฒนาหลักสูตรเหล่านั้น จะต้องคิดถึงวิธีการที่จะพิจารณาตัดสินว่า หลักสูตรหรือประสบการณ์ที่จัดขึ้นถูกหลักการจัดมากน้อยเพียงใด ถ้าเราต้องการความเป็นเลิศ หรือคุณภาพที่ยั่งยืนของ การศึกษา เราจำเป็นต้องมีการตรวจสอบพิจารณาวิเคราะห์ขั้นตอนต่าง ๆ ของการจัดประสบการณ์ว่ามีผลดีตามที่ต้องการ หรือมีข้อบกพร่องตรงไหนบ้าง เพื่อการปรับปรุงแก้ไขให้บรรลุเป้าหมายได้ดีที่สุด การประเมินผลหลักสูตรจึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งขาดเสียมิได้ ในการประเมินหลักสูตร อาจเริ่มศึกษาจากสิ่งต่อไปนี้.-

1. ความมุ่งหมายของหลักสูตร
2. เนื้อหาหรือสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนรู้ คิด และปฏิบัติ
3. กิจกรรม
4. แหล่งวิทยาการ
5. การประเมินผล
6. อิทธิพลอื่นที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของไปรแกรม

สมิทร คุณานุกร (2523 : 7) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตร คือ การหาคำตอบว่า หลักสูตรสัมฤทธิ์ผลตามที่กำหนดไว้ในความมุ่งหมายหรือไม่ มากน้อยเพียงใด อะไรเป็นสาเหตุ การประเมินหลักสูตรเป็นงานที่ละเอียด ต้องการผู้ที่มีความรู้ในเรื่องของหลักสูตร ซึ่งมีขอบเขตกว้างขวางมาก หลักสูตรไม่สัมฤทธิ์ผล อาจเป็นเพราะความมุ่งหมายสูงเกินไป หรือเพราะความมุ่งหมายมากเกินไป ผู้ปฏิบัติไม่สามารถจะดำเนินให้บรรลุตามนั้นได้ทุกประการหรืออาจเป็นเพราะเลือกเนื้อหา หรือประสบการณ์ไม่สัมพันธ์กับความมุ่งหมาย ครูสอนไม่เป็น ขาดวัสดุอุปกรณ์ ไม่มีคู่มือหลักสูตร ไม่มีประมวลการสอน ฯลฯ และ (เรื่องเดียวกัน : 198-201) การประเมินหลักสูตร เพื่อตัดสินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตรนั้นมีขอบเขตรวมถึง

1. การวิเคราะห์ตัวหลักสูตร
2. การวิเคราะห์ขบวนการของการนำหลักสูตรไปใช้
3. การวิเคราะห์สัมฤทธิ์ผลในการเรียนของผู้เรียน
4. การวิเคราะห์โครงการประเมินผลหลักสูตร

จากใจความที่กล่าวมาทั้งหมดนี้อาจสรุปได้ว่า การประเมินหลักสูตร เป็นกระบวนการตัดสินความเป็นไปได้ ประสิทธิภาพ และคุณค่าของหลักสูตร โดยอาศัยการรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีระบบ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติสืบเนื่องกันโดยสม่ำเสมอตลอดเวลา เพราะการนำหลักสูตรไปใช้ และการสอนเกิดขึ้นที่สถานศึกษาทุกวัน ถ้าให้มีการวิเคราะห์ปัญหา และประเมินหลักสูตรทุก ๆ สองปี หรือทุก ๆ ห้าปีแล้ว ปัญหาต่าง ๆ อาจพอกพูน และทวีความรุนแรงขึ้นได้ หากมีการวิเคราะห์ปัญหา และประเมินหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ การแก้ไขปัญหามาโดยการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตรจะทำได้ และเกิดผลสูงกว่า

แนวคิดในการจัดกลุ่มการประเมิน

แบบจำลองในการประเมินมีอยู่หลายรูปแบบด้วยกัน แต่ถ้าพิจารณาให้ดีแล้ว จะพบว่า บางรูปแบบมีความคล้ายคลึงกันมาก กล่าวคือ ต่างมุ่งเน้นให้ความสำคัญของโครงการที่ผลผลิตเป็นสิ่งสำคัญ การประเมินที่มีลักษณะจุดเน้นคล้ายกันหรือต่างกันของแต่ละรูปนั้น อาจเนื่องมาจากการปรับปรุงหรือพัฒนารูปแบบอื่นที่มีอยู่ก่อนแล้ว หรืออาจเกี่ยวกับการอาศัยเทคนิคเชิงระบบ (System Approach) เข้ามาเกี่ยวข้องอย่างไรก็ตาม ระบบการประเมินจะต้องประกอบไปด้วย ปัจจัย

กระบวนการจัดการกระทำกับปัจจัย และผลผลิต ซึ่งทั้ง 3 ส่วนนี้จะต่อเนื่องกันตามลำดับ และขณะเดียวกันจะมีวงจรหมุนกลับ (Feed back) จึงจะเรียกว่าเป็นระบบที่สมบูรณ์

การจัดกลุ่มการประเมิน ซึ่งอาศัยการจัดกลุ่มโดยอาศัยลักษณะพฤติกรรมกรรมการประเมินเป็นหลัก แบ่งให้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ (ภาควิชาการศึกษา 2524 : 1-27)

1. แบบจำลองที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal-Attainment Model or Objective Base Model) แบบจำลองนี้เน้นจุดมุ่งหมาย เป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ เป็นหลัก แบบจำลองที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ แบบจำลองของไทเลอร์ (Ralph W. Tyler) แต่ก็มีบางกลุ่มที่ยึดทั้งจุดมุ่งหมาย และผลข้างเคียง (Side Effect) เป็นหลัก เช่น แบบจำลองตามแนวความคิดของ ครอนบาค และสคริเวน (Cronbach and Scriven)

2. แบบจำลองการตัดสินคุณค่า (Judgemental Model) เป็นแบบจำลองที่ต้องอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้เชี่ยวชาญในการตัดสินคุณค่า โดยอาศัยเกณฑ์ภายใน และเกณฑ์ภายนอก ซึ่งเกณฑ์ภายใน ได้แก่ กระบวนการต่าง ๆ ที่จะช่วยให้วัตถุประสงค์บรรลุ ส่วนเกณฑ์ภายนอก ได้แก่ ผลของการบรรลุวัตถุประสงค์ แบบจำลองที่จัดว่าอยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่แบบจำลองของสแตก (Robert E. Stake) และแบบจำลองของ โพรวัส (Provus) เป็นต้น

3. แบบจำลองที่ช่วยการตัดสินใจ (Decision Model) เป็นแบบจำลองที่สร้างขึ้นเพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหาร แบบจำลองที่จัดว่าอยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ แบบจำลองของเวลช์ (Wayne W. Welch) แบบจำลองชิป (CIPP Model) ของแดเนียล แอล สตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) แบบจำลองของแอลคิน (Alkin) และแบบจำลองของแฮมมอนด์ (Hammond) เป็นต้น

การประเมินหลักสูตรกายภาพบำบัดนั้น อาศัยแนวทางแบบจำลองของชิป (CIPP Model) ของแดเนียล แอล สตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam)

การประเมินหลักสูตร โดยอาศัยแบบจำลองชิป (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam 1971 : 218) ประกอบด้วยการประเมิน 4 ประเภท คือ การประเมินบริบท (Context Evaluation) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

สมทวง พิธียานุวัฒน์ (2524 : 38-39) ได้อธิบายรายละเอียดการประเมินทั้ง 4 ประเภท ไว้ดังนี้ คือ

1. การประเมินบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินความต้องการ หรือความจำเป็น เพื่อจัดทำโครงการ หรือจัดลำดับความสำคัญของโครงการ และกำหนด จุดมุ่งหมายของโครงการต่าง ๆ การประเมินบริบท ทำได้โดยการศึกษาอิทธิพลหรือแรงกดดัน ต่าง ๆ ของสิ่งภายนอกโครงการว่ามีโครงการหรือไม่อย่างไร การศึกษานโยบายการศึกษา ของประเทศ ปัญหาของสังคมที่มีผลกระทบต่อโครงการ หรืออาจประเมินโครงการ เปรียบเทียบ วัตถุประสงค์ หรือจุดมุ่งหมายโครงการว่าสอดคล้องกับความจำเป็น และนโยบาย หรือปรัชญา ของสถาบันหรือหน่วยงานนั้นหรือไม่

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมินว่า ปัจจัยที่เราต้องการมีอะไรบ้าง พอเพียงหรือไม่ ภายใต้ปัจจัยนี้มีทางเลือกใด หรือโปรแกรมใด ที่เราควรดำเนินการ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการ การประเมินปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ บุคลากร เงิน วัสดุอุปกรณ์ จะช่วยให้ผู้ดำเนินโครงการ เลือกแผนจัดโปรแกรมได้อย่างเหมาะสม หรือถ้าประเมินโครงการที่ดำเนินไปแล้ว ผลจากการประเมินปัจจัยก็จะให้คำตอบว่า การ ดำเนินโครงการที่ทำไปนั้นได้ดำเนินไปตามแบบที่เหมาะสมหรือไม่ ปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้พอเพียง หรือไม่

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินว่าได้ นำโครงการไปปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินกระบวนการทำได้ 2 ลักษณะ คือ มีการประเมินก่อนการนำไปปฏิบัติจริง เป็นการวิเคราะห์ในเชิงความสัมพันธ์ตามหลักสูตร เหตุ ผลระหว่างจุดมุ่งหมายกับแนวปฏิบัติ ซึ่งอาจได้ข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงวิธีการปฏิบัติได้ในลักษณะ ที่สอง คือ การประเมินกระบวนการขณะปฏิบัติอยู่โดยการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมจะช่วยให้ข้อมูล ที่เป็นประโยชน์ แก่คณะกรรมการดำเนินโครงการเป็นอย่างมาก การให้ข้อคิดชมอย่างเหมาะสม และทันท่วงที อันนำไปสู่สัมฤทธิ์ผลของโครงการในที่สุด

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตที่ได้ ว่าเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของโครงการ หรือไม่ ซึ่งอาจทำได้ทันทีที่โครงการสิ้นสุดและมีการติดตามผลการปฏิบัติงานต่อมาอีกภายหลัง เช่น 6 เดือน เป็นต้น การประเมินผลผลิตช่วยให้การ หัดสนใจเกี่ยวกับการรับรอง ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการถ้าจะทำได้ไป

สำหรับการประเมินหลักสูตรตามแบบจำลองซิปจะประเมินดังนี้ (ทศนา แชนมณี 2520 : 291)

1. การประเมินบริบท (Context Evaluation) หมายถึง การประเมินวัตถุประสงค์ หรือจุดมุ่งหมายต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหลักสูตร
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) หมายถึง การประเมินระบบโครงสร้างของหลักสูตร รวมทั้งระบบการจัดการบริหารหลักสูตรต่าง ๆ ด้วย
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) หมายถึง การประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) หมายถึง การประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรนั้น

วิธีการประเมินหลักสูตรจากแบบตัวอย่างนี้ คือ การที่ผู้สร้างหรือผู้ประเมินหลักสูตร จะทำการประเมินผลด้านต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้าน ดังกล่าว แล้วนำมาเทียบกันดูว่ามีความสอดคล้อง และสัมพันธ์กันอย่างไร ตัวอย่างเช่น ในด้านวัตถุประสงค์ หากต้องการจะสร้างเสริมผู้เรียน ให้มีความ เป็นนักประชาธิปไตยแล้ว ก็นำมาเทียบดูว่าระบบโครงสร้าง และการบริหารหลักสูตร เป็นระบบที่เอื้อต่อการช่วยให้ผู้เรียน เป็นนักประชาธิปไตยหรือไม่ และจะดูต่อไปว่า การจัดการเรียนการสอน เป็นไปในวิถีทางที่ช่วยส่งเสริมความเป็นนักประชาธิปไตยเพียงใด และผลที่เกิดขึ้นจริง ๆ สอดคล้องกันอย่างไร จากการเทียบข้อมูลตามหัวข้อดังกล่าว จะสามารถช่วยให้ผู้ประเมินหลักสูตรได้เห็นว่า หลักสูตรนั้น ๆ มีความสัมพันธ์ และสอดคล้องกันเพียงใดและมีจุดใด ที่ควรแก้ไข

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง หอจะสรุปได้ว่า การประเมินหลักสูตรจะมีลักษณะ เป็นการประเมินอย่างเป็นระบบโครงการ เมื่อใช้แบบจำลองซิปแล้วจะได้ดังนี้.-

1. การประเมินบริบท (Context Evaluation) คือ การประเมินส่วนที่เป็น ความมุ่งหมายของหลักสูตร ความมุ่งหมายนี้อาจเป็น ความมุ่งหมายทั่วไป และความมุ่งหมาย เฉพาะ และอาจจะมี ความมุ่งหมายที่หลักสูตร ไม่ได้ระบุไว้ เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งอาจจะ วิเคราะห์ได้จากโครงสร้าง หรือเนื้อหาสาระของหลักสูตรนั้นหรือศึกษาสอบถามจากผู้สร้างหลักสูตร เพื่อที่จะให้ได้ความหมายที่แท้จริงของหลักสูตรนั้นๆ วิธีการประเมินความเหมาะสม และ

ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ ในการประเมินบริบทผู้วิจัยมีความเห็นว่าโครงสร้าง และเนื้อหาสาระของหลักสูตร อยู่ในส่วนบริบท เพราะเหตุว่า มีกำหนดไว้ในหลักสูตร เช่นเดียวกับความมุ่งหมายของหลักสูตร

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) คือ การประเมินปัจจัยต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินการในกระบวนการตามโครงการนั้น เพื่อดูความเหมาะสม สอดคล้องหรือความพร้อมที่จะใช้หรือดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ปัจจัยเบื้องต้นที่สำคัญของหลักสูตร ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำรา และสถานที่เรียน

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) คือ การประเมินการดำเนินการสอน จัดกิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ การวัดและประเมินผล ดูว่ากระบวนการต่าง ๆ มีความเหมาะสม ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องต่อความมุ่งหมายหรือไม่เพียงใด

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร จะประเมินผู้เรียนที่ได้ผ่านกระบวนการไปแล้วว่า มีคุณสมบัติ ตามความมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่เพียงใด จากการประเมินผู้เรียนจะทำให้ทราบคุณค่าของหลักสูตรโดยส่วนรวมด้วย

กล่าวโดยสรุปการประเมินหลักสูตรตามแบบจำลองซิปนี้ เป็นการประเมินหลักสูตรอย่างมีระบบทำให้ทราบว่าส่วนใดของหลักสูตรใช้ได้ ส่วนไหนบกพร่อง ต้องปรับปรุงแก้ไข เพื่อที่จะปรับปรุงแก้ไขให้ตรงจุด และข้อมูลที่ได้อาจเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

* หลักสูตรกายภาพบำบัด *

หลักสูตรกายภาพบำบัด จัดอยู่ในประเภทหลักสูตรวิชาชีพ ซึ่งเลสลีย์ (Leslie 1974 : 9) กล่าวว่า

ทุกหลักสูตรของวิชาชีพจะต้องประกอบด้วยวิชาการ ซึ่งต้องเรียนวิชาพื้นฐานที่จำเป็นก่อน แล้วจึงไปเรียนวิชาชีพ เพื่อให้มีความรู้ในวิชานั้น ในขณะที่เดียวกัน ก็ฝึกฝนค่านิยม คุณธรรม และทักษะที่จำเป็นสำหรับวิชาชีพนั้น คนที่เรียนในสาขาวิชาชีพ อาจมาจากคณะ-วิชาการ หรืออาจเข้าศึกษาโดยตรงในคณะวิชาชีพได้เลย ขึ้นอยู่กับสถาบันไหนจะเห็นค่านิยม นอกจากนี้ ลีวีส (Lewis 1974 : 20-22) กล่าวว่า "วิชาชีพที่ใช้อยู่ในหลักสูตรระดับอุดมศึกษา หมายถึง วิชาชีพชั้นสูง (Professions or Learned Professions) เป็นวิชาชีพที่ต้องเรียน และต้องศึกษาอย่างมีระบบระเบียบ ในระยะเวลาที่เหมาะสมจึงประกอบอาชีพได้"

การเข้าศึกษาตามหลักสูตรวิชาชีพกายภาพบำบัด โรงเรียนกายภาพบำบัด คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ผู้ที่จะเข้าศึกษาในแขนงนี้จะต้องสอบผ่านมัธยมศึกษาตอนปลาย สายวิทยาศาสตร์ ไม่จำกัดเพศ ผ่านการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาระดับอุดมศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย โดยต้องสอบวิชาต่อไปนี้ คือ คณิตศาสตร์ กข. ชีววิทยา ฟิสิกส์ เคมี และภาษาอังกฤษ กข. ผู้ที่ผ่านการสอบคัดเลือกจะเข้าศึกษาที่มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นเวลา 4 ปี เพื่อรับปริญญาตรีวิทยาศาสตรบัณฑิต (สาขากายภาพบำบัด) และขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะสาขากายภาพบำบัดได้ ซึ่งหลักสูตรจัดให้เรียนเป็นดังนี้คือปีที่ 1 ปีที่ 2 เรียนที่คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ปีที่ 3 ปีที่ 4 เรียนที่โรงเรียนกายภาพบำบัด คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยมีวิชาที่ศึกษาดังนี้.-

ปีที่ 1 ศึกษาวิชาพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ปีที่ 2 ศึกษาต่อเนื่องมาจากปีที่ 1 เพิ่มวิชาสุขศึกษา และกายวิภาคศาสตร์ (วิชา-กายวิภาคศาสตร์ ศึกษาที่โรงเรียนกายภาพบำบัด คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล)

ปีที่ 3 ศึกษาวิชาสรีรวิทยา โรคต่าง ๆ ที่ต้องการรักษาทางกายภาพบำบัด ศึกษาการใช้เครื่องมือทางฟิสิกส์ เครื่องกระตุ้นไฟฟ้า การบริหารร่างกาย การตัด การดึง การนวด และการฝึกหัดรักษาผู้ป่วยในแผนกกายภาพบำบัด โรงพยาบาลศิริราช

ปีที่ 4 ศึกษาต่อเนื่องมาจากปีที่ 3 และฝึกหัดรักษาผู้ป่วยในโรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลอื่น ๆ ในต่างจังหวัด รวมทั้งการฝึกหัดการรักษาผู้ป่วย ให้มีทักษะ และมีความชำนาญ (กานดา ใจภักดี เอกสาร : 3)

เกณฑ์การวัดและการประเมินผลการศึกษาของแต่ละรายวิชา ใช้ระเบียบของมหาวิทยาลัยมหิดล ว่าด้วยการศึกษาแบบหน่วยกิต สำหรับหลักสูตรอนุปริญญา และปริญญาตรี พ.ศ.

2520 (บุญธรรม กิจปริคาบวิสุทธิ 2521 : 1-3)

กายภาพบำบัด เป็นวิชาชีพที่ผู้ประกอบวิชาชีพ จะต้องมียุโรประกอบโรคศิลปะ ตามพระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ สาขากายภาพบำบัด ที่ประกาศใช้เมื่อ วันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2519 โดยคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน (สุรศักดิ์ ศรีสุข 2525 : 87-88) มีใจความดังนี้

กายภาพบำบัด คือ การกระทำในการช่วยเหลือผู้ป่วย เพื่อบำบัด แก้อาย และฟื้นฟู การเสื่อมสมรรถภาพหรือความพิการของร่างกายหรือจิตใจ ด้วยวิธีการทางกายภาพบำบัด ซึ่งได้แก่ การตัด การดึง การประคบ การนวด การบริหารร่างกาย หรืออวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของผู้ป่วย ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการกระทำด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังกล่าวตามหลักวิทยาศาสตร์ หรือการกระทำอื่นที่รัฐมนตรีประกาศ เป็นวิธีการทางกายภาพบำบัด หรือการใช้เครื่องมือทางกายภาพบำบัด อันได้แก่ เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ ตามหลักวิทยาศาสตร์ ที่รัฐมนตรีประกาศเป็นเครื่องมือกายภาพบำบัด และมีประกาศของกระทรวงสาธารณสุข ออกเป็นกฎกระทรวง ดังนี้ ข้อ 19 ทวิ ผู้ประกอบโรคศิลปะสาขากายภาพบำบัด จะปฏิบัติต่อผู้ป่วยได้เมื่อผู้ประกอบวิชา ในเวชกรรมให้การตรวจวินิจฉัยโรคแล้ว และเห็นสมควรให้ผู้ป่วยได้รับการรักษาทางกายภาพบำบัด โดยให้คำแนะนำเป็นหนังสือแสดงสาเหตุของโรค และแนวการรักษาแก่ผู้ประกอบโรคศิลปะในสาขากายภาพบำบัด และจะใช้ยาบำบัดได้เฉพาะยาที่ใช้ในวิธีทางกายภาพบำบัด ซึ่งมิใช่ยาเกินหรือยาเสพติด

ปัจจุบันวิชาชีพกายภาพบำบัด มีบทบาทและมีความสำคัญต่อประเทศชาติมาก ดังเช่น ภาวนดา ใจภักดี (2520 : 6-7) ได้กล่าวว่า

การรักษาทางกายภาพบำบัด มีขอบเขตกว้างขวางมาก และคลุมไปถึง โรคเกือบทุกสาขาทางการแพทย์ เช่น โรคกระดูก โรคทางประสาท โรคทางสูตินรีเวช โรคผิวหนัง โรคหัด โรคเด็ก โรคหู คอ จมูก ไม่เพียงเท่านั้น กายภาพบำบัดยังมีส่วนสำคัญในการฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ป่วยให้กลับเข้าสู่สังคมได้ โดยช่วยตัวเองได้มากที่สุด คนไข้ที่มา รักษาทางกายภาพบำบัดส่วนใหญ่ มักจะได้รับการรักษาด้วยวิธีการอื่น ๆ มาแล้ว เช่น กินยา ฉีดยา หรือบางครั้งก็ผ่าตัด แต่โรคนั้นหาได้หายไม่ การรักษาด้วยวิธีทางกายภาพบำบัด สามารถช่วยแก้ปัญหานี้ รวมทั้งสามารถกำจัดโรค และช่วยกันมิให้เกิดโรคขึ้นอีก

การปฏิบัติงานอาชีพกายภาพบำบัด ต้องอาศัยเทคนิควิธีการรักษาที่ต้องใช้เวลานาน ฉะนั้นผู้ปฏิบัติหน้าที่นี้ควรมีคุณสมบัติดังนี้ (ประสพ รัตนากร 2524 : 1)

1. สุขภาพดี ทั้งสุขภาพกาย และสุขภาพจิต
2. เตรียมพร้อมทุกประการในหน้าที่ (Alert) เพื่อแก้ไข เหตุฉุกเฉินที่จะ เกิดขึ้น ได้ทุกเวลา
3. ความเหมาะสม (Competency) เกี่ยวกับคุณวุฒิ
4. บุคลิกภาพ (Personality) ที่ดี
5. มีวิจารณ์ญาณ หรือการตัดสินใจ (Judgement)
6. มีความอดทน (Patience)
7. มีความพอใจในอาชีพของตน (Satisfaction)

การวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร เท่าที่ผู้วิจัยได้ศึกษา พบว่า มีงานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรหลายหลักสูตร แต่ไม่ได้ใช้วิจัยโดยใช้แบบจำลองชิป (CIPP Model) ส่วนงานวิจัยเรื่องประเมินหลักสูตรที่ใช้แบบจำลองชิป(CIPP Model) ที่มีผู้ได้วิจัยไว้ คือ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2524 : 74-77) ประเมินหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสวงหาแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร ให้ การบริการหลักสูตร และการเรียนการสอนในหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งประเมิน

1. ประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation)
2. ประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation)
3. ประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)
4. ประเมินผลิตผล (Product Evaluation)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการประเมิน เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และเนื้อหาสาระ พบว่าวัตถุประสงค์ทั่วไปชัดเจนดี มีการระบุวัตถุประสงค์เฉพาะ วัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะ มีความสอดคล้องกันดีทุกข้อ

เนื้อหาสาระของหลักสูตร สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะ เนื้อหาสาระของหลักสูตร ในด้านจำนวน และสัดส่วนไม่เหมาะสม เพราะการกำหนด

รายวิชาทางจิตวิทยาการศึกษาขั้นน้อยและกระจายเกินไป

2. ผลการประเมินปัจจัยเบื้องต้น นิสิตที่เรียนสาขานี้มีประสบการณ์เป็นอาจารย์พอสมควร ส่วนใหญ่มีพื้นความรู้ทางจิตวิทยา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท อยู่ในระดับปานกลาง ความรู้ความสามารถทางภาษาอังกฤษ และความถนัดเชิงวิชาการอยู่ในระดับยังไม่น่าพอใจ

อาจารย์ที่สอนในหลักสูตร ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามเกณฑ์ และปฏิบัติงานสอนมากกว่าเกณฑ์ในอุดมคติ 6 หน่วยกิตต่อภาค อย่างมีนัยสำคัญ ควบคุมวิทยานิพนธ์ไม่เกิน 5 เล่ม ต้องรับภาระหน้าที่นี้พิเศษประสบการณ์วิชาชีพระดับปริญญาตรี และค้นคว้าวิจัย และให้บริการวิชาการต่อชุมชนค่อนข้างต่ำ

3. ผลการประเมินกระบวนการ การบริหารหลักสูตรยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ขาดสถานที่ เจ้าหน้าที่ การสอบคัดเลือกไม่เหมาะสม อาจารย์และนิสิตห่างเหินกันมาก การเทียบโอนหน่วยกิตมากเกินไป และไม่รัดกุม การสอบภาษาต่างประเทศ ขาดจุดมุ่งหมายที่แน่นอน และไม่เข้าขั้นมาตรฐานสากล ระเบียบการสอบรวบยอดคุชฎีบัณฑิต ทำให้นิสิตแยกการเรียนและการสอบออกจากกัน และมีปัญหาในการเตรียมตัวสอบรวบยอดคุชฎีบัณฑิต

กระบวนการเรียนการสอน นิสิต และอาจารย์ ไม่ทราบปรัชญาของบัณฑิตศึกษา อย่างเด่นชัด ขาดแคลนหนังสือ ตำรา และห้องเรียนไม่มีคุณภาพ นิสิตและอาจารย์ ยอมรับการสอนแบบกลุ่มเล็กที่มีการอภิปราย การสอนของอาจารย์มีประสิทธิภาพต่ำ โดยเฉพาะในเรื่องไม่มีการประเมินการเรียนการสอน เทคนิคการสอนไม่เหมาะสม ไม่ได้ใช้หลักจิตวิทยาในการสอน เนื้อหาไม่ทันสมัย ไม่ทุ่มเทให้กับการสอนอย่างเต็มความสามารถ

4. ผลการประเมินผลิตผล การผลิตบัณฑิตผลิตได้ต่ำกว่าแผนร้อยละ 85 การศึกษาตลอดหลักสูตรใช้เวลามากกว่าที่ควรจะเป็น บัณฑิตที่จบรุ่นแรกมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนในระดับสูง

ลักษณะ บรรพภาควจน (2523 : 90-93) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินผลโครงการอบรมครูประจำการที่ไม่มีวุฒิ โดยใช้แบบจำลองชิป กลุ่มตัวอย่างประชากร ได้แก่ ครูประจำการที่ได้เข้ารับการอบรม 77 คน และอาจารย์ที่ทำกรอบรม จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสังเกตการสอน และการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิเคราะห์เนื้อเรื่องฐานนิยม คำมีชติมเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วทดสอบค่าที่ ผลการประเมินสรุปได้ดังนี้.-

1. การประเมินวัตถุประสงค์ของโครงการ วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับหน้าที่และงานของกองส่งเสริมวิทยฐานะครู นโยบายของกรมฝึกหัดครู นโยบายทางการศึกษาของประเทศตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 และสอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังเป็นอย่างมาก

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น ทรัพยากรและแผนการดำเนินงานมีความเหมาะสม เนื่องจากมีความพร้อมในด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีคณะกรรมการดำเนินงานและอาจารย์ผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถปัจจัยเบื้องต้น ในด้านคุณภาพอาจารย์ผู้สอน อุปกรณ์ประกอบการเรียน เวลาสถานที่ และบริการด้านต่าง ๆ เหมาะสม

3. การประเมินกระบวนการ การดำเนินการอบรมเป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผน มีการวางแผนล่วงหน้าและปฏิบัติการ พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ มีความเหมาะสมปานกลาง ประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์อยู่ในเกณฑ์ดี

4. การประเมินผลผลิตผลการอบรมครูประจำการตามโครงการนี้ได้รับบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการที่กล่าวไว้ กล่าวคือครูประจำการที่เข้ารับการอบรมมีความรู้ความสามารถ โดยผ่านการสอบวัดผล หลังการอบรมได้เป็นผลให้ครูประจำการที่ไม่มีวุฒิครูลดน้อยลง คาดว่าครูประจำการจะนำความรู้ที่ได้ไปปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อระดับที่สูงขึ้นและคาดว่าโครงการนี้จะสามารถทำให้ครูประจำการที่ไม่มีวุฒิมคไปใบที่สุด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย